

לע"נ הבחור אריה ז"ל בן דוד ושרה הי"ו

גליון מס' 143

פרשת במדבר תשפ"ד

ומשגיח

שיחות, דרשות ומאמרים למגידי שיעור, ולכל דורש ברבים

ערוך מתוך שיעורי לב ארי - ב"ב

מורחב: סיפור מיוחד לחג שבועות

עניין של חינוך בית 'אלף המראות'

אומר הגר"נ וינברג: כל אדם זקוק לאהבה כמו אוויר לנשימה. אך מובן שאת האהבה צריך להרוויח ביושר. שלמה המלך אמר: "כמים הפנים לפנים, כן לב האדם לאדם" (משלי כז, יט). כלומר, כפי שהפנים משתקפות במים, כך משתקף הלב שלך בליבו של השני - אם אתה משדר קרירות, תקבל קרירות. אם אתה מעניק חום, תזכה אף אתה לחמימות. והוסיף בלשונו הציורית: במרכזו של כפר קטן, עמד בית חד קומתי, ושמו 'בית אלף המראות'. ילד קטנטן ושמת, שסקרנותו התעוררה לשמע שמו המעניין של הבית, החליט להיכנס אליו. נכנס הילד בדילוג אל הבית, כשחיוך נסוך על פניו. באותו רגע הביטו בו מסביב אלף ילדים מחייכים. הוא הרחיב את חיוכו בהנאה, ואלף חיוכים רחבים וחמים חזרו אליו מכל עבר. כשפנה הילד לצאת מן הבית, חשב לעצמו: 'כמה נפלא המקום הזה, אשתדל לבקר בו לעיתים קרובות!' למחרת הגיע אל הבית הקטן ילד בודד ועצוב. הוא נכנס אל הבית, והופתע לגלות אלף ילדים עצובים, מתבוננים בו מכל עבר. אלף המבטים לא נעמו לו, והוא העווה את פרצופו כנגדם, ובתמורה הושבו לו אלף פרצופים מעוותים. 'איזה מקום נורא, שוב לא אדרוך בו לעולם' - חשב הילד לעצמו ופנה לאחוריו! כך אנחנו מתנהגים, במקום לחייך אנחנו מזעיפים פנים - ואי"כ מה הפלא אם התוצאה היא שמזעיפים לנו פנים! על כן בואו נחייך אל העולם - ויחייכו אלינו בע"ה (מ"ח קניני תורה)

פנינים משלחן מלכים

על הפסוק בפרשתינו 'וַיִּדְבֶּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי וּגו' (במדבר א, א) שאלו רבותינו במדרש רבה פרשה א, סימן ו: למה ניתנה תורה במדבר סיני? אמרו חכמים: בשלושה דברים ניתנה התורה: באש, במים ובמדבר... שלושת הדברים בהם ניתנה התורה באו ללמדנו יסודות בקבלת התורה ובלמודה - כך אומר ה"כתב סופר". נתינתה במים מפנה את תשומת הלב לדברי רבותינו הידועים: "למה נמשלו דברי תורה למים, מה מים יורדים ממקום גבוה למקום נמוך כך דברי תורה מניחים למי שדעתו גבוהה עליו והולכים למי שדעתו שפלה". מסיבה זו ניתנה התורה על הר סיני - הקטן שבהרים - דווקא, כדי להורות שאין התורה מתקיימת אלא אצל הענווים. מעתה יש לנו לומר כי זהו גם פשר נתינת התורה במים. קשר הדוק יש בין התורה לבין הענווה, קשר רב גוונים. כבר במקום בו ניתנה התורה מתודעים אנו לקשר זה, כאשר הקדוש ברוך הוא הניח את כל ההרים והגבעות שבעולם ולא נתן את התורה אלא על הר סיני, הנמוך והשפל שבכולם. ומעבר לכך, אמרו רבותינו, כי התורה אינה מתקיימת אלא במי שדעתו שפלה. והגמרא (תענית ז). מסתייעת לשם כך במשל הבא: אמר רבי חנינא בר אידו: "למה נמשלו דברי תורה למים, שכתוב (ישעיה פרק נה פסוק א): 'הוי כל צמא לכו למים!' לומר לך, מה מים מניחים מקום גבוה והולכים למקום נמוך, אף דברי תורה - אינם מתקיימים אלא במי שדעתו שפלה". כאשר נשים לב נמצא, כי אנו מתפללים על כך יום יום, שלוש פעמים, שהרי כך אנו אומרים בסיומה של תפילת "שמונה עשרה": "ונפשי כעפר לכל תהיה, פתח לי ב" בתורתך". מתחילה מקדימים אנו ומבקשים: "ונפשי כעפר לכל תהיה", ורק לאחר מכן אנו מתחננים: "פתח לי ב" בתורתך". ומדוע? משום שהלב אינו יכול להיפתח לדברי תורה קודם שהאדם ישפיל עצמו וינהג במידת הענווה. כך מצאנו גם אצל הנשר הגדול, רבי משה בן מיימון, שבדבריו על מידות הנפש הפריד בין מידת הגאווה לשאר המידות. לגבי כלל המידות כתב, כי "אמצעי - שלם", ויש להלך בדרך האמצע, בלא להפריז ולהקצין, לכאן או לכאן. אך מידת הגאווה, כתב הרמב"ם, יוצאת מן הכלל. על האדם לברוח ממנה כבורח מפני אש, בתכלית היחוק האפשרית ולהידיבק בכל כוחו במידת הענווה. וזו לשונו (הלכות דעות פרק ב סימן ג): "ויש דעות שאסור לאדם לנהוג בהן בבינוניות, אלא יתרחק עד הקצה האחר. והוא גובה הלב, שאין הדרך הטובה שיהיה האדם עניו בלבד, אלא שיהיה שפל רוח ותהיה רוחו נמוכה למאוד. ולפיכך נאמר במשה רבנו 'עניו מאוד', ולא נאמר: 'עניו בלבד'. ולפיכך ציוו חכמים (אבות פרק ד משנה ד): 'מאוד מאוד הוא שפל רוח'. מסופר על הרמב"ם אשר שמע פעם על שיחי גוי אחד שהינו עניו בתכלית הענווה, משפיל עצמו עד עפר ואף מתחת לו, כפוף ושפוף בפנימיותו ובחיצוניותו. כששמע זאת הרמב"ם, התפלא מאוד על גוי זה, שבחלקו מעלה ומידה מפוארת זו, ובמיוחד לאור זה שלא היו ברשותו הכלים לרכוש מידה זו. החליט הרמב"ם לתהות על קנקנו של שיחי זה ולראות האם אמת נכון הדבר, ואומנם סר הוא לביתו של גוי זה. שהה הרמב"ם שם במשך שעות רבות, ואכן נוכח כי השיחי הזה שפל כלפי עצמו ומשפיל עצמו עד בלי די, וכי טורח הוא להזכיר רבות את קובץ המילים "מי אני ומה אני?" ועוד ועוד פניני ענווה. אמר הרמב"ם לשיח: "איני מבין, הכיצד יתכן שבתורתנו הקדושה נכתב על משה רבינו 'והאיש משה עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה'? הרי התורה תקפה לכל הדורות כולם עד סוף כל הדורות, והיאך לא לקחה בחשבון שיהיה עוד אחד כמוך עניו בעולם?". ענה לו השיחי: "באמת, גם אני שאלתי את עצמי את השאלה הזו ותשובה אין לי...". ענה הרמב"ם: ואילו אני כבר פתרתי את השאלה... מגוחך מאוד... אך עד כמה דבר זה שכיח! טועים בני האדם רבות בהבנת בני האדם והתנהגותם. יש הנדמים ומדמים עצמם כשפלים עד עפר, אולם זה בחיצוניות ואין תוכם כברים! אין זו הענווה האמיתית! הבה נבין, כי יסוד ושורש ההצלחה טמון בדיוק כאן - בהבנה שאין בנו משהו מיוחד מהזולת, לכל אדם יש את היכולות והכישורים שלו - אותם קיבל במתנה, ואין לנו סיבה להתגאות ולחוש טובים מאחרים. וככל שננהג כך ונתבונן בכך - כך נבטיח את הצלחתנו לאורך זמן, באופן קבוע ומבוסס לאורך ימים ושנים טובות.

(מאמר הרב יואל ארזי שליט"א בטאון אור שרה)

ברכת שבת שלום - מערכת לב ארי

מעשה שהיה...

עוזר דלים | ספור על כ"ק האדמו"ר רבי חיים חורי זיע"א

הילולא דצדיקייא

הילולת מרן
האדמו"ר רבי
חיים חורי
זצ"ל
רב קהילת
גאבס (כה' אייר)

הרב חיים חורי זצ"ל נולד בשנת ה'תרמ"ה בעיר הדיגת שבאי ג'רבה (טוניס) לאביו: ר' אברהם זקן בן ר' יעקב. ולאמו: מרת סעדונה בת ר' כליפה. [זאת לאחר - שהוריו פנו אל בית הדין בו הדיין ר' משה בן כמוס מאזוז עמד בראשו מאחר ולא נולדו להם ילדים וביקשו - להיפרד. הצדיק בירך ורבינו נולד כעבור שנה]. בצעירותו עבד במקביל ללימודי התורה היות ולא רצה להיות מכתרה של תורה עבד בדפוס. בהיותו כבן 18 הוסמך לרבנות והתמנה למורה ושליח ציבור בקהילת גאבס. בהמשך חזר לדיגת והחל לכהן כרב וכדיין. בשנת ה'תרפ"ו בעקבות עזיבתו של רבה של קהילת גאבס - ר' יצחק בוקובזה שנקרא לשמש כרבה של טריפולי נקרא למלא את מקומו. התנגד בחריפות לחינוך הצרפתי, דאג לעניי הקהילה. הקים בג'רבה את ישיבת 'תורה וחיים', מוסדות צדקה וחסד. הקפיד להיות תמיד ראשון התורמים על מנת לשמש דוגמא. דרשן בחסד עליון. מלומד בניסים. בעל אמונה עצומה לבורא. ענוותן. רבים פנו אליו והצדיק סייע ככל יכולתו. השתוקק לקיים את המצוות התלויות בארץ ובשנת ה'תשט"ו (בהיותו כבן 70) עלה לארץ ישראל, התגורר תקופה קצרה בבית בנו (ר' ינון אברהם ברוך שלום) בבני ברק והתיישב בבאר שבע. הוקמה עמותה על שמו העוסקת בהקמת בתי כנסת ומסייעת במימון ספרי תורה. על שמו נקראו רחובות באשדוד, לוד, אופקים ונתיבות. נפטר ב-כ"ה באייר ה'תשי"ז. חי כ-72 שנים. ציונו בבית העלמין בבאר שבע. בנו: המקובל ר' ינון אברהם ברוך שלום זצוק"ל מרבני ישיבת כיסא רחמים. ת.נ.צ.ב.ה.

זיע"א

פעם ישב רבנו ולמד. לאחר מספר דקות נשמעה נקישה על הדלת, ונכנס אחד מבני הקהלה כשעל פניו נראו אותות מצוקה. הושיבו הרב, האיר לו פניו ובקש ממנו להרגע ויפרק את מועקתו. "איך אוכל להרגע", רעד קולו של האיש, "צרה נוראה עומדת להתרגש על ראשי. במו ידי הבאתי עלי את אסוני!". "מנין לך שעומדת להתרגש צרה?", הרגיעו הרב, "הן ישועת ה' כהרף עין ואפילו חרב חדה מנחת על הצואר אין להתנאש מן הרחמים!". "מנין לי?", חזר האיש כהד על הדברים, "הרי אני גרמתי לכך! מחר תבוא עלי (ל"ע) שואה, ולא אוכל לעמוד בה אאבד עצמי לדעת ולא אמיט עליי קלון!". "חלילה!", קטע הרב את דבריו, "הרגע, וספר לי מה הבעינה". ספר האיש שמצבו היה דחוק עד מאד, והצרך להלואה דחופה. פנה הוא אל הבנק, וזה בקש ערבים. מאחר ולא יכל להשיג ערבים שייספיו לחתם בעבורו. מאחר שהיה בטוח בעצמו שיוכל להשיב את ההלואה, הלך הלה וזיין את חתימותיהם של כמה מעשירי העיר. הבנק קבל את הערבות והעניק לו את הלואה. בטוח היה, שיוכל לפרעה. בינתים הלך מצבו והורע. מחר מגיע יום הפרעון, ואין לו לפרע את חובו. הבנק יפנה לערבים, והם יכחישו את דבר הערבות, הזיוף יתגלה, שמו יקע לדראון עולם, והוא יאסר ויישפט. מי יוכל לשאת את הקלון? מי יכל לשאת את הבושה? מה יהיה עם אשתו, מה עם הילדים? כיצד ילדיו יגיבו כאשר ישמעו כי אביהם גנב?! טוב מותו מחייו! סגר הרב את הגמרא שלפניו, נטל גליון ניר ובקש מהדובר ששימה מפרטת של הערבים שחתימתם זויפה. "לך לביתך לשלום", אמר לאיש, "ובא אלי מחר בצהרים". מיד שלח הרב לקרא לאותם עשירים. נקבצו ובאו תמהים ותוהים. אמר הרב: "קראתיכם לאספה מיוחדת, ותנאי ראשון לה סודיות מחלטת". הסתקרנו והתחייבו. ספר להם הרב את הספור ואמר: "זהו, עתה יודעים אתם הכל. כל אחד יתן כפי יכולתו, וגם אני ארים את תרומתי". מיד התחייבו כל אחד והסכום נאסף. שב הרב והזהירם על הסודיות והתפזרו לבתייהם. למחרת, קרא הרב לנאמנו, מסעוד מימון, נתן בידי השטרות, שנתנו לו אמש, ושלחו אל הבנק לפרע את חובו של אותו האיש. החזיר הבנק את השטר ואת הערבות. בצהרים, כשהגיע לבית הרב, מסר לו הרב את שטרותיו. נרעש האיש והחל לבכות בכי של אשר ושמחה. הבטיח שלא ישוב עוד על מעשהו והתחייב שפאשר יעזר לו ה' ויצליח את דרכו במסחר יחזיר את הסכום במלאו. (יוסף דעת) (נלקט מתוך העלון פניני הצדיקים)

אם תבקשנה – סיפור מיוחד לחג שבועות!

את המעשה המצמרר הבא סיפר מגיד המישרים הרב אשר קובלסקי שליט"א: "היה זה לפני כ-80 שנה בשכונת יווילאמסבורג ש'בניו יורק'. בבית קטן ודל, התגוררה אלמנה יהודיה עם בנה הצעיר, בעניות קשה וללא אמצעים. האלמנה כל כך רצתה לשלוח את בנה ללמוד תורה כילד יהודי, אלא שהתלמוד תורה היה ממוקם הרחק בקצה השני של העיר הגדולה, מרחק כעשרים דקות נסיעה, ולה אין פרוטה בכיס בשביל לממן את נסיעותיו לשם. בלית ברירה, גדל הילד והתחנך במוסדות נוכריים, נשמה אבודה בין המוני גויים אמריקאים קרוב לבית. רק בשעות אחר הצהריים, לימדה אותו אמו מעט תפילות ומנהגי יהודים, אך יותר מכך לא ידע דבר. והנה, כשהתבגר מעט והגיע לגיל 10 פנה אל אימו וביקש: "אמי היקרה, בכל ליבי משתוקק אני ללמוד תורה ככל ילד יהודי, רוצה אני גם להכיר את בורא עולם והתורה שנתן לנו. יודע אני שאין לנו את האפשרות לממן את הנסיעות, אך אני מוכן לעשות דבר אחר. אנא, הסכימי לי לצעוד כל בוקר רגלית עד לתלמוד תורה בקצה השני של העיר, אני מבטיח לקום מוקדם ולעשות הכל בשביל להגיע לשם, ובלבד שאזכה לעסוק בתורת ה' בפעם הראשונה בחיי, ולהיות קרוב לבוראי!".

האם סירבה מיד בכל תוקף – הליכה של שעתיים וחצי בדרכים מסוכנות ומלאות בשלג ומכשולים, הכיצד תסכן את בנה היחיד הנותר לה בחייה, אשר אפילו מעיל אין לו? הילד חיבק את אמו ובכה: "אמא אני אוהב אותך מאד, אבל אני גם רוצה ללמוד תורה כמו ילד יהודי. בבקשה, אני מבטיח לך לשמור על עצמי, הדרך לא קשה עליי, ואעשה הכל בשביל לגדול כמו ילד יהודי". האם הצדיקה לא יכלה לעמוד מול הרצון והתשוקה האמיתית שבערה בלב היהודי של בנה, "אני מוכנה, אבל תבטיח לי שתשמור על עצמך", היא הזילה דמעות על ראשו הקטן. הילד לבש את בגדיו הפרומים ויצא לדרך ארוכה בשלג זלעפות הניתך ארצה. היה זה מחזה מרטיט - ילד קטן כבן 10 מפלס דרך בין השלג הרב במשך שעתיים וחצי של הליכה, רק בשביל לגדול כיהודי וללמוד תורה. גופו רעד מקור, עצמותיו ספגו מכות קור, אך ליבו היה רותח ושינן כל הדרך: "אני רוצה ללמוד תורה, רוצה להכיר את התורה!". לאחר שעתיים וחצי, כשהסדור שעל גופו כבר רטוב ושיניו נוקשות מקור, הוא מגיע עם אושר עצום בלב אל בניין התלמוד תורה, ורץ בשמחה אל חדר המנהל, נוקש בדלת בעדינות ובנימוס. "שלום, אני רוצה ללמוד תורה!", אמר הילד בעיניים בורקות, "עשיתי דרך ארוכה, שעתיים וחצי, כדי ללמוד תורה!", קרא הילד באומץ, לנוכח המנהל ההמום מהמחזה. מימיו לא הגיע אליו ילד בצורה כזו, מעולם לא נתקל בילד גלמוד שהגיע לבד, מבקש לזכות בתורה. "רק רגע", עזר המנהל... "לאיזו כיתה אתה מבקש להיכנס? היכן אתה אוהב בלימודיך? האם הגעת ללא ההורים? על מה אפשר לבחון אותך כרגע?", שאל מבולבל. אך הילד, מבולבל עוד יותר, אחז ברצונו הטהור ואמר: "אינני יודע, אינני יודע דבר, אינני יכול להיבחן על כלום. אולי קצת על סידור. אני רק מבקש ללמוד את התורה של בורא עולם, גם אני יהודי!". "סידור?!", תמה המנהל, "ראה נא, ידידי הצעיר. סידור לומדים רק בכיתה א', אך אתה כבר ערב בר מצוה. לא נראה לי שהדבר מתאים עבורך!", פסק המנהל, והיה בטוח שבכך ייגמר הדיון המוזר שנחת עליו לפתע. אך כח הרצון של הילד, היה חזק מכל דבר אחר. "אין דבר!", פסק הילד בן ה-12, "אינני מתבייש לשבת עם ילדים קטנים בכיתה א', ולו בלבד שאזכה ללמוד תורת ה' כמותם". הבין המנהל כי יש פה סיפור נדיר ומיוחד, וחיפש תירוץ אחר בשביל להוריד את הילד מהרעיון: "ראה חמוד, כיתה א' מלאה עד אפס מקום, הייתי שמח להכניס אותך לכיתה זו או לכל מקום אחר בתלמוד תורה שלנו, אך אתה צריך מקום אחר שיכול לקדם אותך ברמה שלך!", אמר והיה בטוח כי הסיפור תם. ואז אירע רגע הדרמה... הילד בהה במנהל בעיניים לחות מדמעות, הוא השתוקק להיות כמו הילדים היהודים בתלמוד תורה הזה, אך הבין כי המנהל מסרב לשתף עמו פעולה. הוא פנה למנהל בדמעות ואמר לו: "הבנתי שאין מקום, ואני כבר שב לביתי. רק אבקש שהמנהל ירשום לי אישור על פרטי כל הסיפור הזה, כי הייתי כאן, ביקשתי להצטרף ללומדי התורה, הייתי מוכן אפילו להיכנס לכיתה א', עשיתי הכל כדי להגשים את שאיפתי, אך לבסוף – אין לי מקום". המנהל נעמד על עומדו, המום מהבקשה. 'מדוע אתה צריך אישור שכזה?', שאל את הילד האמיץ. הילד הקטן מחה את דמעותיו ואמר בקול רועד: "ראה נא. אני יתום, ולבטח ביום שאעלה לבית דין של מעלה, ישאלני אבי ז"ל למה לא עסקתי בתורה, למה לא עשיתי הכל לזכות בתורה. אם אענה לו שרציתי, שהתמסרתי, שהתאמצתי, שצעדתי יותר משעתיים ברגל בקור מקפיא, שהסכמתי להתבזות ולהיכנס לכיתה נמוכה, שהתחננתי על חיי התורה שלי בפני המנהל – הוא יתקשה להאמין שהיה מנהל כזה שלא נתן לי יד, שלא הושיט לי כתף. לכן צריך אני אישור בכתב, למען יהיה לי במה להוכיח לאבי ז"ל כי אמת דיברתי: שאפתי, רציתי, נכספתי, ניסיתי, התאמצתי, התמסרתי, עשיתי הכל – ולמרות זאת נותרתי מחוץ למשפחת לומדי התורה! וגדלתי להיות אדם פשוט שאינו מבין מאומה ביהדות, – אמר הילד כשעיניו זולגות דמעות חרישיות, עדינות, אציליות. המנהל שמע זאת ונחרד. הוא הבין שהחלטתו כה גורלית המשפיעה האם נשמה זו תגדל כיהודי או חלילה יתבולל כגוי. הוא נדהם מרצונו הטהור של הילד, ומיד מצא לו מקום בכיתה א'. הילד קפץ מאושר כשדמעות של צער הפכו לשמחה ועונג. הוא נכנס לכיתה וניסה ללמוד. כשרונותיו היו חלשים, הוא לא הצטיין בהבנה יתירה, הקשיים עימם גדל הכבידו על הבנתו, אך הוא לא התייאש והמשיך להתמסר לחלומו האחד והיחיד – לעסוק בתורה. בכל יום הוא פוסע בנחישות ובמסירות במשך שעתיים וחצי הלוך, ושעתיים וחצי חזור, העיקר לעסוק בתורת ה'. לימים, העיד הגאון ר' צבי מאיר זילברברג שליט"א, הפך אותו ילד לתלמיד חכם גדול, מרביץ תורה לרבים ומוסר שיעורים מיוחדים. כל זאת – לא כי גדל בבית כזה, לא כי היה בן להורים כאלה, לא כי היה בעל כשרונות גדולים וגם לא כי למד במוסדות הטובים ביותר... כל זאת רק בזכות כח אחד שבער בו – כח הרצון. כח הרצון שניצח את הדרך הקשה בכל יום, כח הרצון שניצח את עקשנות המנהל, ואותו כח שהתגבר על הבושה וישב ללמוד בכיתה א'. כי שהנשמה של היהודי זועקת כי היא רוצה להידבק בבוראה ולהיות קרובה אליו – אין שום כח בעולם שיכול לעצור אותה מכך והיא תילחם בכל כוחה. כל אחד יכול. התורה שייכת לכולם. בכל עת ובכל שעה הקב"ה מחכה שהאדם יפתח את התורה: גמרא, תהילים, זוהר וכדו' ויעסוק בה, ומכאן ואילך האור הגדול שבה יאיר על האדם וישפיע עליו ישועות והצלחות רבות בעולם הזה ובעולם הבא!.